

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
DIAFILM-SOROZATA

Olvasmányok rajzos vázlata

az általános iskolák 1. osztálya számára

Kiadja:
Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1968.

Készült
AZ ORSZÁGOS
TANSZERGYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
Kutató Osztályának irányításával

MAKOLDI MIHÁLYNÉ
Kossuth-díjas munkája

Olvasmányok rajzos vázlata

az általános iskolák 1. osztálya számára

Az első osztály második félévében - a gyakorlási időszakban - már valamennyi kis- és nagybetűt ismerik a gyermekek.

Ebben az időszakban az olvasmányok mondanivalójának köre bővül. Egyre szorosabb kapcsolat alakul ki az olvasottak és a környezetismeret anyaga között. A gyakorlási időszak olvasmányai mintegy átvezetnek a második osztály olvasmánytárgyalásához.

Az olvasás technikájának gyakorlása mellett egyre inkább hangsúlyossá válik az ismeretnyújtás és a nevelési hatások fokozása az olvasmányok segítségével. Fokozottan előtérbe kerül tehát az olvasottak megértetése, az összefüggések megláttatása, a gondolkodtatás, a beszédképesség fejlesztése. Minderre a tanterv felhívja a figyelmet és megjelöli az első osztály végére elérendő követelményszintet.

Ehhez az időszakhoz, a megnövekedett feladatok megoldásához kíván segítséget nyújtani az első osztályos olvasókönyv olvasmányaihoz készült rajzos diafilm-sorozat.

A sorozat összeállításánál a tantervi igényekhez igazodtunk.

A Péter a gépállomáson című kép lényegében folytatása az olvasmánynak. Feltehetően az olvasókönyv képének nézegetése és az olvasmány tárgyalása után vetítjük ki. Egyben kapcsoljuk a kép mondanivalójához a környezetismeret anyagát is.

A többi, főleg hosszabb történetnél - mesénél az látszik a legcélravezetőbbnek, ha az egyes gondolati egységek közben illetve után kerül elő a kép. Ezzel bizonyos fókig kiemeli a lényegét (előkészíti a második osztály anyagát, az egységenkénti címadást), másrészt az emlékezetnek ad támaszt, és megkönnyíti az óravégi összefoglalást. Ez utóbbi érdekében helyes, ha az óra összefoglaló részében még egyszer felvillantjuk a képsort.

A képek leírása

I. Péter a gépállomáson

1. kép. Az olvasmány címe.
2. kép. Az olvasmány mondanivalójának folytatását ábrázolja. A tavaszi határban szánt a traktor. A gépen az édesapa ül. Péter kikisérte édesapát a szántóföldre, és megállt a felszántott föld szélén. Integtet édesapja után. Az apa visszaint. A képen látszik az eke és a megforgatott göröngyök. Háttérben másik traktor vetőgéppel munkában.

II. Megjöttek a fecskéink

1. kép. Az olvasmány címe.
2. kép. Falusi utcarészlet. Földszintes ház eresze alatt fecskefészek. Az egyik fecske a fészek szélén ül. Szájában szalmaszál. A másik fecske ugyancsak szalmaszállal a szájában a fészek felé repül. Az utcán négy kisgyermek áll a fészek alatt, és mosolygó arccal, szinte tátott szájjal figyelik a fecskéket.
3. kép. Az előbbi kép kiemelt részlete. Az eresz és a fészek nagy méretben. Közben azonban elkészült a fészek, kikelték a fiókákat. Öt kis fecskefióka éhesen tátogat. Az egyik nagy fecske a fészek szélén ül, szájában bogár, éppen az éhesen tátogó fiókákat etetésére készül. A másik fecske itt is a fészek felé repül, szájában ennivalóval. A képen jól felismerhetők a fecskék jellegzetes vonásaikkal, alakjukkal, színeikkel.

III. Május elsején

A képek a Weöres Sándor vers hátterét adják, a vers megértéséhez nyújtanak alapot. A mondanivaló érzelmi motivációját erősítik. A három kép időrendi sorrendben követi egymást.

1. kép. A vers címe.
2. kép. Készülődés az ünnepre. Modern lakótelepi utcarészlet. Levegős, széles utca, modern házak nagy ablakokkal.

kokkal. Sok TV antenna a tetőn. Nincs kémény, tehát távfűtéses házak. Hangulatos, dekoratív utcai lámpa.

A felnőttek feliratos táblákat helyeznek el a házban, zászlókat tűznek ki. A gyermekek kis kerti szerszámaikkal kapálják, öntözik az ünnepre beültetett, sok színű, nyíló virágokat. A kép hangulata a jókedvű, lázas készülődést tükrözi.

3. kép. Már a felvonuláson vagyunk. Felnőttek és néhány piros nyakkendős uttoró megy a menetben. Az egyik édesapa karján viszi a kicsi, elfáradt gyermeket. A másik, nagybacska (4-5 éves) fiú édesanyját kíséri el, és együtt vonulnak. A felvonulók kezében virág, léggömb, májusfa. A sor elején "Éljen május 1!" felirású tábla. A felvonulók énekelnek.
Ragyogó kék ég. A háttérben zöld lombdiszben álló, tavaszi fák.
4. kép. Az ünnep délutánja. A ligetben vagyunk. A képek főszereplői a gyermekek. A bábszínházban éppen Mazsola szerepel. Előtérben peracet rágcsáló gyermekek. Léggömbárús sokszínű, változatos formájú léggömbbel. Az egyik gyermek nyuszi formájú léggömböt szorongat boldogan a kezében. Egy édesapa és édesanya is van a gyermekekkel. Apa nyakában fényképezőgép. Háttérben a liget füves, fás látképe, gyermekek és szülők.

IV. Marci vacsorája

1. kép. Az olvasmány címe.
2. kép. Marci a cseresznyefa tetején ül. Egyik kezével átöleli a fa törzsét, másik kezével cseresznyét dug a szájába. Nadrágja zsebe és keze is tele van érett cseresznyével. Boldog, mosolygós arca is elárulja, hogy a cseresznye nagyon izlik neki. A zöld lombok közül kimosolyog a sok érett, piros cseresznye.
3. kép. Édesanya és három gyermek ül az ebédnél. A három gyermek közül Marci korban a középső. Bableves gőzölög a tányérokban. Marcin kívül mindenki élvezettel kanalazza a levest. Ő azonban fintorgó arccal már eltolta maga elől a tányért, és jobb kezével mintegy elhárító mozdulatot tesz. Édesanya csodálkozva, kérdően pillant rá. A háttérben nyitott ablak. Kinn napsütéses táj, fa és házrészlet.
4. kép. Délután a kertben játszik a három gyermek. Szép zöld fa és pázsitrészlet fejezi ki a nyár eleji hangulatot. Meleg van, mert a kis kutya is lógatja a nyelvét. A gyermekek ugróiskolát játszanak. A képen éppen Marci jeleskedik, féllábon ugrálva. A két testvér figyel az ugrást.
5. kép. Elmult a délután. Este van. Ugyanaz a kerek asztal, mint az ebédnél volt. Az összehuzott függöny és az ablakban látható sötét csik azonban kifejezi az esti hangulatot. Ismét együtt ül a család. Most Marci is vidáman kanalazza a bablevest. Édesanya kedvesen nyújtja a kisfiunak a délben lefitymált sajtot.

Marci most már lelkes örömmel fogadja.

V. Négy kívánság

A négy kép a négy évszakot foglalja össze a naptári évnek megfelelő sorrendben. A képek főszereplője Jancsi. A képsor a gyermek örömeit ábrázolja, az évszakoknak megfelelő szórakozást.

1. kép. Az olvasmány címe.
2. kép. Tavasz. Derüs, zöld alaptónusu kép. Háttérben virágzó gyümölcsfák. Felhőtlen kék égbolt. A kép bal felső sarkában két villásfarkú, átrepülő fecske. Jancsi az előtérben szaladgál. Kezében színes tavaszi virágok. Egyik pajtása lepkehálóval fut a sárga pillangó után. Három másik gyermek a petytyes, piros labdával játszik. A gyermekek boldogok, lekerült a nagykabát és a téli öltözék. Süt a nap, lehet futkosni a szép tavaszi napsütésben.
- 3.kép. Nyár. A kép hátterének alaptónusa sárgás. A háttérben néhány szénakazal, kis falusi ház. Az ég nyáriasan kék. Két kisgyermek fürdőruhában homokozik. Alagutat építenek a homokkupac alatt. A kép fő részén tópart látszik. A vízben kisfiu és kislány. Papirhajót eresztenek a vízre. A kép előtérében Jancsi ül, teljes horgászfelszereléssel, nagy szalmakalappal a fején pecázik. Még a kutyas is

elkísérte a tó partjára, és hűségesen ül kis gazdája mellett.

4. kép. Ősz. A gyümölcsfák zöld lombja már sárgás tónusba hajlik és a lombkoronák közül kitetszik a sok sárga, piros gyümölcs. A háttérben felnőttek szedik az almát, körtét. Viszik a tele kosarakat. A gyümölccsel megrakott, nyitott rekeszeket teherautóra rakják. Előtérben ismét Jancsi áll az őszi időjárásnak megfelelő öltözetben. Kis kosarából nagy igyekezettel, óvatosan rakosgatja a nagy kosárba a piros almákat.
5. kép. Tél. A kép alaptónusa kékes-fehér. A háttérben kis falusi házak füstölgő kéménnyel. Gyermekek csoportja színes téli öltözetben. A tél örömeit élvezik. Hárman hógolyóznak. Másik három hóembert épít, és éppen kezébe adják a seprőt. A háttérben szánkózó gyerekek. Jancsi az előtérben piros arccal, vidáman siklik korcsolyájával a jégen.

VI. Hol volt, hol nem volt

1. kép. Az olvasmány címe.
2. kép. A versenyre kelő állatok az indulás pillanatában. A nyul, a róka és a farkas egymás mellett állnak az árok szélén, és méregetik a távolságot a tulsó partig. A kép háttere nyári zöld mező néhány fával.

3. kép. Már nekirugaszkodott mindhárom állat az ugrásnak. A nyul vidáman fut az árok tuloldalán. A róka és a farkas viszont az árokban kuksol. Irigykedve pillantanak a távolodó nyul után.
4. kép. A róka már kifundálta a szabadulás lehetőségét. A hiszékeny, buta farkas hátán áll, és kapaszkodik kifelé az árokból. Sunyi mosollyal elárulja igazi szándékát.

ETALON

Olvasanyagok rajzi vázlata az

1. ant. számára c. diazióm

a specifikáció követelményeinek

Budapest, 1969. márc. 20. dátummal

Országos Művelődési és Könyvtári Intézet
Kutató és Kiadói Osztály

IFERT V. részéről

P.H.

Küi Jernöny

ITC Kutató Osztálya részéről